

Den 18. nordiske konferansen for systemisk-funksjonell lingvistik og sosialsemiotikk, Halden 27.-28. oktober 2022, <https://www.hiof.no/om/aktuelt/arrangementer/konferanser/nsfl2022.html>

Book of abstracts

Andersen, Thomas Hestbæk og Thrine Victoria Jarnot Meline: «**Ordforråd i coronaens tid**»

Konferencens tema er "SFL og sosialsemiotikk i møte med lokale og globale utfordringer". På alle nivåer – globalt og lokalt, samfundsmæssigt og individuelt, privat og offentligt, på arbejde og i fritiden, fysiologisk og psykologisk, etc. – har coronapandemien været en udfordring for os alle. Måske det mest udfordrende livsvilkår de seneste par år(?), også selvom vi aktuelt har krig i Europa. Så coronaen vil være udfordringen, og hovedspørgsmålet vil være: Hvilke spor har pandemien sat sig sprogligt? Dette spørgsmål besvarer vi fra forskellige analytiske vinkler som til sammen giver et indblik i hvordan dansk udviklede sig i det første år af pandemien, altså i 2020, hvor sprogsamfundets kreativitet var exceptionel. Vi præsenterer et overblik over de ord som kom ind i dansk eller som kan siges at være blevet genoplivet som følge af coronapandemien. Ordene er høstet fra Dansk Sprognævns korpus (ca. 4 mia. ords løbende tekst; primært medietekster). Vi klassificerer de mere end 150 ord som det drejer sig om, idet vi analyserer (i) deres form, (ii) deres ideationelle betydning og (iii) deres interpersonelle toning (– hvor det er muligt). Helt fundamentalt trækker vores analyse på Hallidays idé om 'lexis as most delicate grammar' (1961), og vores analyser (af forskelle og ligheder) kortlægges via systemnetværk, altså paradigmatiske. Studiet af de enkelte ord kan med rette betragtes som et systemisk-funktionelt studie, men nok kun i mindre grad som et sosialsemiotisk studie, idet vi arbejder med en liste af ord uden nogen umiddelbar koeller kontekst (jf. fx Hodge & Kress 1988, p. 12). Dette råder vi bod på ved at bevæge os fra det systemiske overblik til en mere indgående analyse af den semiotiske historie bag to af de mest brugte ord i Danmark i 2020, nemlig 'samfundssind' og 'restriktion'.

Referencer

Halliday, Michael A.K. (1961): "Categories of the theory of grammar". I: Michael A.K. Halliday (2002): *On Grammar. Collected Works of M.A.K. Halliday, volume 1*. London & New York: Continuum. 37-94. Hodge, Gunther & Robert Kress (1988): *Social Semiotics*. London: Polity Press.

Bergh Nestlog, Ewa: «**Ämneslitteracitet – SFL som teoretiskt perspektiv på texter och undervisningspraktiker i skola och lärarutbildning**»

Litteracitet handlar om att delta i språkliga aktiviteter i sociala praktiker. Aktiviteterna är "located in the space between thought and text. [...] literacy is essentially social, and it is located between people" (Barton & Hamilton 1998: 3). I skola och lärarutbildning är litteraciteter kopplade till kommunikation i praktiker och texter inom det specifika ämnet. Många skolelever upplever svårigheter att tolka och skapa ämnesspecifika texter (jfr Fang 2012), och också på lärarutbildningsnivå finns utmaningar i Sverige som kan kopplas till litteracitet, exempelvis relativt låga antagningspoäng, avhopp på lärarutbildningarna och universitetslärares oro över studenters skrivkompetens (se t.ex. Garberding 2019; Josefsson & Santesson 2017). Presentationen tar sin utgångspunkt i begreppet ämneslitteracitet och SFL som central teori för att diskutera språk- och textfokus – i vid bemärkelse – i undervisningspraktiker (Bergh Nestlog 2020; jfr Halliday 2014). Resonemangen bygger på diskursanalyser från två pågående forskningsprojekt, med empiri dels från fysikundervisning i årskurs 5 (observationer och elevtexter), dels från intervjuer med ämnesdidaktiska lärarutbildare. Med stöd i några modeller är avsikten att försöka förstå komplexiteten i fråga om ämneslitteracitet som undervisningspraktikernas deltagare skapar och behöver förhålla sig till. En förhoppning är att vidare studier och diskussioner av teori och undervisningspraktiker i skola och lärarutbildning ska leda till fördjupade kunskaper om ämnesundervisning och dess betydelse för elevers och studenters meningsskapande och språkliga deltagande i olika ämnespraktiker.

Referenser

Barton, David & Hamilton, Mary (1998). *Local literacies. Reading and writing in one community*. London:

Routledge.

Bergh Nestlog, Ewa (2020). Disciplinary language – A Question of Content, Voices and Structures in Content-area Texts. *HumaNetten*, 2020:45, s. 185–212. <https://open.lnu.se/index.php/hn/issue/view/167/80>

Fang, Zhihui. (2012). Language correlates of disciplinary literacy. *Topics in Language Disorders*, 32(1), 19–34.

Garberding, Petra (2019). Ökade skrivsvårigheter stressar lärare och studenter. *Universitetsläraren* (2019/10/25).

Halliday, M.A.K. (2014). *Halliday's introduction to functional grammar* (4. ed. ed.). Abingdon, Oxon: Routledge.

Josefsson, Gunlög, & Santesson, Sara (2017). Hur skriver våra studenter? En undersökning av skrivförmågan hos nyantagna studenter vid HT-fakulteterna vid Lunds universitet.

Burgess, Marthe Øidvin: «Metaspråk for kritisk literacy»

I denne presentasjonen utforsker jeg ungdomsskoleelevers metaspråk for kritisk multimodal tekstanalyse, og spør hvilken terminologi som aktiveres i studentenes analytiske gruppediskusjoner, og hvordan denne terminologien former analysene. Studien er en del av forskningsprosjektet *Critical Literacy in a digital and global textual world* (CritLit), ved Universitetet i sørøst-Norge, Universitetet i Agder og Australian Catholic University. CritLit har som formål å utvikle metoder for arbeid med kritisk literacy på ungdomsskolenivå, for å gjøre elevene til bedre kritiske lesere og skrivere (CritLit, 2019).

Tidligere forskning viser at en mangel på presist metaspråk for å snakke om multimodale tekster er en utfordring i morsmålsfaget for elevenes forståelse og analyse av slike tekster (Burgess, 2016; CritLit, 2019; Elf et. al., 2018). I denne studien brukes data fra CritLit-intervensjonen, og data ses på i lys av aktuell teori om kritisk analyse (Fairclough, 2006; Machin & Mayr, 2012; Janks, 2010; Swärd, 2017, van Leeuwen, 2022; og flere). Data består av lydopptak fra gruppediskusjoner der det foregår kritisk analyse av multimodale tekster, og opptakene er gjort i første og siste fase av intervensjonen slik at det er mulig å studere utviklingen av metaspråket som brukes. Gjennom sammenlignende diskursanalyse undersøker jeg både hvordan metaspråket utvikler seg i løpet av intervensjonen, og hvordan det former analysene studentene utfører.

Utvalgte referanser

Burgess, M. Ø. (2016). Fra novelle til film. Elevproduserte multimodale tekster på 9. trinn [From short story to film. Students' multimodal texts]. (PhD), Universitetet i Oslo, Oslo.

Critlit (2019). Project description. <https://www.usn.no/forskning/forskningsgrupper-og-senter/humanistiske-fag/sosialsemiotikk-sfl-og-multimodalitet/critlit/>

Elf, Nikolaj, Øystein Gilje, Christina Olin-Scheller og Anna Slotte (2018). «Nordisk status og forskningsperspektiver i L1: Multimodalitet i styredokumenter og klasserumspraksis» i Rogne, Magne og Lars Rune Waage (red.). *Multimodalitet i skole- og fritidstekstar*.

Fairclough, Norman (2006). "Global capitalism and critical awareness of language." In Adam Jaworski & Nikolas Coupland (Eds.) *The Discourse Reader*. Routledge: Oxon.

Gee, James Paul (2015). *Literacy and Education*. Routledge: New York.

Janks, Hilary (2010). *Literacy and Power*. Routledge: NewYork.

Machin, David & Andrea Mayr (2012). *How to do critical discourse analysis*. London: Sage.

Swärd, S. P. (2017). Stanna opp ett tag! – kritisk och analytisk läsning [Stop a little bit - critical and analytical reading]. In Svenska. Ett kritisk ämne (Vol. Svensklärarserien 239): Svenskläraryrkeförningens årsskrift 2016.

Van Leeuwen, Theo (2022). *Multimodality and Identity*. Routledge: Oxon.

Foss; Eirik Granly: «Grafisk design og musikk i klimaformidling»

I dette foredraget presenteres funn fra et avsluttet ph.d.-prosjekt, som hadde til formål å utforske bruken av fotografi, grafisk design og musikk i klimaformidling (Foss, 2021). Foredraget fokuserer på stilistiske valg av farger, fason og lyd i et utvalg videoer produsert av aktører som Den Norske Riksringkasting (NRK), Redd Barna og det norske Opplysningskontoret for Egg og Kjøtt (Matprat). Et sentralt funn i avhandlingen er at det er gjort svært ulike stilistiske valg i videoene, til tross for at tematikk, klimavitenskapelig innhold og både språklig og visuell struktur sammenfaller. Denne stilistiske heterogeniteten kan tjene som en illustrasjon av hvordan semiotiske praksiser med opphav i markedsføring, også benyttes i ikke-kommersielle sfærer (Fairclough, 1993;

Ledin & Machin, 2018; Van Leeuwen, 2015). En tradisjonelt sett saksorientert sjanger som den vitenskapelige forklaringen gis et audiovisuelt komplekst uttrykk der lyd, musikk, typografi, farger, språk og figurative bilder integreres på måter som er egnet for å bygge identitet, skape retorisk flertydighet, og tilrettelegge for emosjonelle reaksjoner. Gjennom presentasjon av funnene vil foredraget også presentere en analysemodell som ble utviklet i forbindelse med ph.d.-prosjektet. Modellen er ment som en fleksibel tilnærming til kritisk, multimodal analyse, med vekt på nærhet til det empiriske materialet og fortolkningskonteksten. Foredraget er tiltenkt kategorien «Ordinært foredrag om et pågående eller avsluttet arbeid».

Litteratur

Fairclough, N. (1993). Critical Discourse Analysis and the Marketization of Public Discourse: The Universities. *Discourse & Society*, 4(2), 133-168.

Foss, E. G. (2021). *Å fargelegge krisen: Grafisk og auditivt design i læremidlers fremstilling av klimaendringene* [University of South-Eastern Norway]. <https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/handle/11250/2764112?show=full>

Ledin, P., & Machin, D. (2018). *Doing visual analysis : from theory to practice*. SAGE.

Van Leeuwen, T. (2015). Discourse aesthetics. In G. Kvåle, E. Maagerø, & A. Veum (Eds.), *Kontekst, språk og multimodalitet* (pp. 191-203). Fagbokforlaget.

Hagen, Anette: «Den multimodale AR-tegneserien – nye litterære muligheter»

Konferanseinnlegget er basert på artikkelen «Worlds and readers: Augmented reality in Modern Polaxis» (Hagen & Tønnessen, 2022), som jeg har skrevet i samarbeid med Elise Seip Tønnessen. I artikkelen har vi analysert AR-tegneserien *Modern Polaxis* (Campbell, 2014), som består av en fysisk bok og en mobiltelefonapp som føres over boksidene. Appen som supplerer og forandrer boksidene med skriftlig verbalspråk, bakgrunnslyd og bilder. I analysen vises det hvordan spenningene mellom det digitale og det analoge laget kan påvirke litterære opplevelser. I prosjektet har vi tatt i bruk Marie- Laure Ryans digitale narratologi for å diskutere hvordan disse spenningene kan bidra til en kompleks fortellingsverden («storyworld»). Vi ser også på hvordan AR-verket spiller på romdimensjonene i fortellingen, og hvordan dette kan påvirke leseropplevelsen. Artikkelen inneholder både narrativ analyse og multimodal analyse, og den siste delen vil bli vektlagt i dette konferanseinnlegget. I presentasjonen vil jeg ta inn perspektiver fra multimodal sosiosemiotikk. Analysen viser hvordan spenningene mellom det analoge og digitale laget i denne AR-tegneserien åpner muligheter for å fortelle mangefasetterte, komplekse historier, der kompleksiteten til dels er drevet av mediet. I opplevelsen av samtidighet i det analoge og det digitale laget ligger det muligheter for nye estetiske erfaringer. AR kan utnytte den romlige kompleksiteten i tekstverdener, hvilket er spesifikt for mediet. Slik blir også leseropplevelsen kompleks, da de narrative verdener utvides og når ut over leserens tidligere litterære erfaringer.

Referanser

Hagen, A. & Tønnessen, E. S. (2022). Worlds and readers: Augmented reality in Modern Polaxis. *Digital Humanities Quarterly* 16 (2). <http://digitalhumanities.org/dhq/vol/16/2/000619/000619.html>

Campbell, S. (2014). *Modern Polaxis* [bok og smarttelefonapp]. Brisbane: Sutu.

Hagström, Björn: «Språkintrøduktionsprogrammet: Arena för literacyutveckling med språk, litteratur och identitet i symbios»

Presentationen utgår från en studie vars syfte var att undersöka läs- och skrivpraktiker samt interaktionsmönster i undervisningen i samhällskunskap på gymnasieskolans Språkintrøduktionsprogram, vilket är ett nytt och relativt utforskat forskningsområde (Juvonen, 2016). Undersøkningen utgick från systemisk-funktionell lingvistik och Bernsteins teoretiska ramverk (Bernstein, 2000). Genom observationer och intervjuer följde studien två lärare i undervisning i samhällskunskap under totalt 13 lektioner. Analysen genomfördes med hjälp av begrepp från SFL angående språkhändingar och processer och för att analysera skrivpraktiker nyttjades Ivanic (2004) skrivdiskurser. I resultaten framträdde skrivande som knyter till läraren, interaktionsmönstren som visar elevernas vilja till att bli aktörer och ett förhandlande av undervisningsinnehåll.

Dessa mönster tolkades med space-begreppet Gee (2004) och aktörsbegreppet (Lave & Wenger, 1991).

Resultaten visade på fortsatt behov av forskning, i synnerhet vad gäller att tillvarata elevperspektiv. I denna presentation ämnar jag därför att argumentera för en planerad studie med syfte att med observation av undervisning och intervjuer med elever och lärare beforska lärares textpraktiker och textval i två undervisningskontexter: svenska som andraspråk och samhällskunskap på Språkintruktionsprogrammet. Studien ämnar att svara på följande forskningsfråga: Hur kopplar dessa ämneskontexter till elevers erfarenheter som resurs i undervisningen samt bidra till ökad medborgerlig kompetens (Cambell, 2012)? Studien förväntas bidra med ny kunskap i skärningspunkten mellan texter och språk i literacyutvecklingen och kulturellt stödande undervisning. Genom att ta hänsyn till elev-, lärar- och undervisningsperspektiv kommer studien dessutom att bidra med ny kunskap om nyanlända inom literacyfältet.

Referenser:

- Bernstein, Basil (2000). *Pedagogy, symbolic control and identity: theory, research, critique*. Oxford; Lanham: Rowman & Littlefield Publishers.
- Cambell, David. E (2012). Introduction. I Cambell, David. E; Levinson, Meira & Hess, Frederick (eds.) In: *Making civic count. Citizenship Education for a New Generation*. University Press.
- Gee, James (2004). *Situated Language and Learning – a critique of traditional schooling*. London: Routledge.
- Ivanič, Roz (2004). Discourses of writing and learning to write. *Language and Education*, vol. 18 nr. 3 s. 220–245.
- Juvonen, Päivi (2016). Nyanländ i den svenska skolan – om mottagande, utbildning och forskning. I: Nordand – *Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning* 2016, 11(2): 93-114.
- Lave, Jean & Wenger, Etienne (1991). *Situated Learning*. Cambridge: University Press.

Hamann, Veronika: “Interpersonal resources in short text responses of Norwegian upper secondary school learners of German as a foreign language”

According to Systemic Functional Linguistic theory, one function of language is to maintain social relationships and express one’s own attitudes and assessments (Halliday & Matthiessen, 2014, Maagerø, 2005). Regarding the school context, Lindgren and Stevson (2013, p. 390) stress that “young writers are expected to be able to express attitudes, feelings, and opinions; to gradually develop a sense of ‘the other’ in their writing in the form of audience awareness”. This is also valid for the non-English Foreign language (FL) classroom at Norwegian secondary school, as the following is stressed by the Norwegian national curriculum: “Elevene skal utvikle kunnskaper og ferdigheter for å kommunisere hensiktsmessig både muntlig og skriftlig.» (Udir, 2020). As Yasuda (2019) and Ryshina-Pankova (2011) observe, interpersonal meaning-making is yet not given much attention in FL writing evaluation and instruction. The same holds true for research. Previous research mainly focuses on interpersonal meaning-making in tertiary education or more prestigious genres, while little is known about how learners communicate with others in the secondary school non-English FL learning environment.

This paper aims at illustrating attitude and assessment expressed by Norwegian secondary school learners of German as a foreign language in written responses about topics that are personally relevant for the learners. The data of this study stems from the TRAWL (Tracking Written Learner Language) corpus and comprises 52 short responses to in total four different writing prompts. Based on an analysis in terms of Halliday and Matthiessen (2014), the paper presents an overview of what kind of modal assessment resources are used by the GFL learners. By drawing also on an analysis of the subjects taking on responsibility of the argument, the paper also presents how modal assessment resources express different attitudes and assessments and thereby also influence the learners’ communicative goals.

References

- Halliday, M. A. K., & Matthiessen, C. M. I. M. (2014). *An introduction to functional grammar* (4th ed.). Edward Arnold.
- Lindgren, & Stevenson, M. (2013). Interactional resources in the letters of young writers in Swedish and English. *Journal of Second Language Writing*, 22(4), 390–405.
- Maagerø, Eva, 2005: *Språket som mening. Innføring i funksjonell lingvistikk for studenter og lærere*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Ryshina-Pankova. (2011). Developmental changes in the use of interactional resources: Persuading the reader in FL book reviews. *Journal of Second Language Writing*, 20(4), 243–256.
- Udir (2020): <https://www.udir.no/lk20/fsp01-02/om-faget/kjerneelementer>

Yasuda, S. (2019). Children's meaning-making choices in EFL writing: The use of cohesive devices and interpersonal resources. *System*, 85, 102–108.

Han, Joshua: "Kinaesthetic metaphors of (non-)directedness in music"

In this presentation, I examine kinaesthetic metaphors in music, specifically metaphors based on the quality of *directed* and *non-directed* movement. Kinaesthetic metaphors are metaphors derived from the experience of bodily movement. They can be analysed with reference to movement qualities that make meaning based on experiential meaning potential (Kress & van Leeuwen, 2001). Movement qualities are apparent in bodily movement, but they can also be made apparent in other semiotic modes and media including music. In fact, kinaesthetic metaphors have been widely recognised as an important type of semiotic resource in music (cf. Guck, 1997; Larson, 2012). This presentation firstly presents social semiotic analyses of examples of *directedness* and *non-directedness* in music from a range of different musical genres, including video game music, Electronic Dance Music, and Aboriginal Australian song and dance genres. It then examines the cultural preference for *directedness* over *non-directedness* in Western music, by first analysing the inscribed bias for *directedness* in fundamental patterns of harmony and voice leading in Western tonal music theory and practice, and comparing this to an alternative harmonic theory and practice associated with the 'modal jazz' movement from the USA in the 1960's. The analysis also considers the association between musical form and cultural values i.e. between the Western cultural preference for *directedness* and hegemonic global Western neoliberal values, and between *non-directedness* in modal jazz and the counter-hegemonic ways of thinking and knowing valued by modal jazz musicians and the civil rights movement in the 1960s.

References

- Guck, M. A. (1997). Two types of metaphoric transference. In J. Robinson (Ed.), *Music & Meaning* (pp. 201-212). Ithaca and London: Cornell University Press.
- Kress, G., & van Leeuwen, T. (2001). *Multimodal discourse: The modes and media of contemporary communication*. London: Arnold.
- Larson, S. (2012). *Musical forces: Motion, metaphor, and meaning in music*. Bloomington: Indiana University Press.

Häbler, Camilla og Marion Elisenberg: Når formen er innholdet og innholdet er formen. En lesning av Nora Dåsnes' grafiske roman *Ti kniver i hjertet* (2020)

Innlegget vil presentere en nærlesning av Nora Dåsnes' grafiske roman *Ti kniver i hjertet* (2020) som handler om Tuva (12 år) som vi følger gjennom det første halvåret i syvende klasse. Romanen er gjengitt som en dagbok ført i pennen av Tuva selv. Fortellergrepet gir på en nær måte innblikk i tankene til Tuva i en periode preget av forandringer. I tillegg til dagbokinnlegg blir vi i romanen også presentert for tegneserieruter, helsides oppslag, tekstmeldinger og ulike typer lister. Romanen har dermed et mangfoldig estetiske uttrykk som krever at man som leser navigerer i hvert enkelt oppslag og kombinere den visuelle informasjonen med den verbaltekstlige.

I innlegget retter vi et analytisk blikk mot Dåsnes' grafiske roman. Gjennom analysen undersøker vi hvordan formspråket i *Ti kniver i hjertet* presenterer en identitetstematikk for unge lesere. Den teoretiske forankringen for analysen finnes i skjæringspunktet mellom sosialsemiotisk teori (Kress og van Leeuwen, 2006), tegneserieteori (McCloud, 1993) og bildebokteori (Nikolajeva & Scott, 2006). For perspektiver på identitetsdannelse fokuserer vi på Binder, 2018; Giddens, 1991 og Penne, 2001.

Lesningen er et forsøk på å belyse hvordan de ulike uttrykksmåtene i Dåsnes' roman inngår i og utgjør en samlet fortelling – en identitetsfortelling der vennskap, forelskelse og konflikter står i relasjon til hverandre, og der dagboka blir en bolig for Tuvas tanker og et sted der identitetsforming kan skje. Slik vi ser det, er det i Dåsnes' roman ikke mulig å snakke om form uten å snakke om innhold og vice versa. Den grafiske romanen både *viser og fortæller* sin historie (Olsen & Christiansen, 2016, s. 4). Det innebærer at formen er innholdet og innholdet er formen (Aabenhus, 1990). Dette vil vi forsøke å belyse i innlegget.

Relevant litteratur:

- Aabenhus, J. (1990). *På kant med virkeligheden*. København: Forlaget Amanda.
- Kress, G. & van Leeuwen, T. (2006). *Reading Images. The Grammar of Visual Design*. 2nd

ed. Abingdon: Routledge.

McCloud, S. (1993). *Understanding Comics: The Invisible Art*. New York: Harper Collins.
Nikolajeva, M. & Scott, C. (2001). *How Picturebooks Work*. London: London: Routledge.

Holsting, Alexandra og Cecilie Greve Jensen: «Danske modalverber i en SFL beskrivelse»

I SFL-beskrivelsen af engelsk anses modalverberne som en realisationskategori for modalitet, både som modalisation og modulation, der til en vis grad modsvarer den traditionelle kategorisering i epistemisk og deontisk modalitet (jf. Halliday & Matthiessen 2013). Betydningsmæssigt opdeles modalverberne inden for modulationsfeltet i dem, der udtrykker *obligation*, og dem, der udtrykker *inclination*. SFL-litteraturen om dansk læner sig til en vis grad op ad denne beskrivelse med kategorierne *forpligtelse / villighed* (Andersen, Petersen & Smedegaard 2001), *hæftelse / tilladelse* (Andersen & Smedegaard 2005) og *hæftelse / tilladelse / vilje / evne* (Andersen & Holsting 2015). Det er vores opfattelse, at disse beskrivelser vil kunne nyde godt af en semantisk nuancering, og det er denne, vi vil tage udgangspunkt i i vores oplæg.

Indledningsvis vil vi overveje, hvilke verber der bør regnes til modalverbumbuskategorien og ud fra hvilke kriterier, og herefter vil vi diskutere, hvordan modalverbernes forskellige betydningsaspekter bedst beskrives inden for rammerne af SFL. Vi vil her lade os inspirere af andre funktionelle beskrivelser af både for dansk og tysk (bl.a. Hansen & Heltoft 2011, Bech 1951) og bl.a. diskutere Bechs oppositioner *nødvendighed / mulighed*, *extrasubjektiv / intrasubjektiv modalfaktor* og *kausaltitet / autonomi* som grundlag for den systemisk funktionelle beskrivelse.

Referencer:

- Andersen, Thomas Hestbæk, Uwe Helm Petersen & Flemming Smedegaard. 2011. *Sproget som ressource. Dansk systemisk funktionel lingvistik i teori og praksis*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Andersen, Thomas Hestbæk & Flemming Smedegaard. 2005. *Hvad er meningen?* Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Andersen, Thomas Hestbæk & Alexandra Holsting. 2015. *Teksten i grammatikken*. Odense: Syddansk universitetsforlag.
- Bech, Gunner. 1951. *Grundzüge der semantischen Entwicklungsgeschichte der hochdeutschen Modalverba*. København: Munksgaard.
- Halliday, M.A.K. & Christian M.I.M. Matthiessen. 2013. *Halliday's introduction to functional grammar*. London & New York: Routledge.
- Hansen, Erik & Lars Heltoft. 2011. *Grammatik over det danske sprog*. Odense: Syddansk Universitetsforlag,

Jacobsen, Susanne Karen: «Situationskonteksten som ramme for udvikling av engelskfaget»

Dansk fremmedsprogsundervisning en lang tradition for at vægte det mundtlige over det skriftlige (Jakobsen, 2011), og kravene til den skriftlige del af afgangsprøven hvor eleverne forventes at skrive en personlig beretning (Jakobsen & Melgaard, 2019) og emner behandlet i div. læremidler (fx Alinea, Clio og Gyldendals portaler) efterlader indtrykket af et engelskfag domineret af hverdagsprog og -indhold. Det harmonerer dårligt med omverdenens krav og med de ambitioner formålet med faget udtrykker. Et nyligt afsluttet aktionslæringsprojekt (Faglig Kommunikation i engelskundervisningen) i engelsk i grundskolen og gymnasiet har haft til hensigt at stilladsere de ældste elever i den danske folkeskole til at kommunikere med større viden, præcision og skriftsproglig kompetence. Målet var at udvikle et længerevarende undervisningsforløb til engelsk med inspiration fra SFL og sprogdidaktiske / genrepædagogiske tilgange.

Præsentationen vil især have fokus på den del af projektet hvor de deltagende lærere skulle udvikle en fælles forståelse for hvilke didaktiske valg der skulle træffes for at støtte denne udvikling. Her viste situationskonteksten sig at være et godt sted at starte. Gennem anvendelse af begreberne *felt*, *relation* og *måde* (Andersen, 2015) og ved at beskrive de enkelte aktiviteter som sprogbrugssituationer og ved at placere disse på et situationskontekstkontinuum blev progression – eller mangel på samme – tydeligt for deltagerne, og dermed genstand for didaktisk refleksion.

Andersen, T. H. (2015). Situationskontekst – refleksioner og operationalisering. In E. Maagerø, A. Veum, & G. Kvaale (Eds.), *Kontest, sprog og multimodalitet. Nyere socialsemiotiske perspektiver*. Fagbokforlaget.

https://www.researchgate.net/publication/292139181_Situationskontekst_-_refleksioner_og_operationalisering

Jacobsen, S. K., & Melgaard, B. (2019). *Danish learners' written language proficiency is dominated by basic interpersonal communicative skills - why is this a problem?*

Jakobsen, K. S. (2011). Sprogfærdigheder: Færdigheder i læreplaner for fremmedsprog i et sammenlignende fagdidaktisk perspektiv. In *Cursiv*; 2011:7 (pp. 137–158).

Jacobsen, Grethe Kjær og Ruth Mulvad: «Ind i naturfag – fra tekster til naturfaglig kompetence»

Hvordan SFL integreres i den faglige undervisning styres af faglige mål. Målet for en given undervisning må formuleres eksplicit og præcist for at det giver mening for faglæreren at bruge tid og kræfter på at udvikle en faglig literacy (eng. *Disciplinarity*). I vores oplæg viser vi hvordan de lingvistiske SFL-begreber gøres fagspecifikt relevante sådan at undervisning i naturfag bliver tilgængelig for alle elever. Vi viser hvordan vi har gjort det i vores bog *Ind i naturfag – fra tekster til naturfaglig kompetence*, og deltagerne får eksempler på SFL-disciplinarity.

Referencer

Christie, Frances & Karl Maton (red.) (2011): *Disciplinarity*. Continuum.

Jacobsen, Grethe Kjær & Ruth Mulvad (2022): *Ind i naturfag – fra tekster til naturfaglig kompetence*. Akademisk.

Jansson, Denny: «Ställe, plats och dialekt på ett yrkesförberedande gymnasium: En dialekt-semiotisk analys av ställen för lärande»

Alltsedan de första studierna av språklig variation har platsen varit en viktig faktor att begrunda i studier av hur språkbruk kan variera. Historiskt har platsbegreppet framför allt använts som ett geografiskt avgränsat begrepp, där en viss plats har setts indexera en viss språkart (se t.ex. Schrambke 2010). Genom att i stället anlägga ett socialsemiotiskt perspektiv på plats blir det möjligt att bredda analysen och göra skillnad mellan platsen som geografiskt och fysiskt rum och stället som socialt och kulturellt konstruerat (Cresswell 2015; Lefebvre 1991). Ett sådant perspektiv kan relateras till frågor som hur olika ställen kan uppfattas på olika sätt baserat på ställets sociala identitet vilka i sin tur är avhängiga relationen som olika personer har till dem (Berleant 2003; Björkvall et al. 2019, 2020; Östman 2017). I det föredrag som föreslås här presenteras preliminära resultat från mitt pågående avhandlingsprojekt, där jag undersöker meningsskapande processer i platsskapandet på en yrkesförberedande gymnasieskola i Värmland, och hur elever uppfattar, talar om och talar på olika ställen i skolan (jfr van Leeuwen 2004). Materialet består av inspelade fokusgruppsamtal som har analyserats utifrån Lefebvre (1991) och Cresswell (2015). Preliminära resultat tyder på att olika ställen uppfattas på olika sätt, vilket både kan ses i relation till spatiala och semiotiska aspekter och till ställets indexerade språkliga förväntningar. Under föredraget diskuteras det preliminära resultatet vidare dels ur ett socialsemiotiskt perspektiv på plats och ställe, dels ur ett sociolingvistiskt perspektiv med fokus på hur den språkliga variationen tycks vara avhängig den meningskapande processen.

Referenser

Berleant, Arnold. 2003. The aesthetic in place. I: Sarah Menin (red.). *Constructing Place: Mind and the Matter of Place-Making*. London: Routledge, ss. 41-54.

Björkvall, Anders, Van Meerbergen, Sara & Westberg, Gustav. 2019. Anslagstavlan. Vägvisare till det lokala lärandets semiotiska landskap? I: Marco Bianchi, David Håkansson, Björn Melander, Linda Pfister, Maria Westman & Carin Östman (red.). *Svenskans beskrivning 36. Förhandlingar vid trettiosjätte sammankomsten. Uppsala 25-27 oktober 2017*. Uppsala: Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet, ss. 37-52.

Björkvall, Anders, Van Meerbergen, Sara & Westberg, Gustav. 2020. Feeling safe while being surveilled: The spatial semiotics of affect at international airports. *Social Semiotics*. DOI: 10.1080/10350330.2020.1790801.

Cresswell, Tim. 2015. *Place: An Introduction*. Chichester: Wiley Blackwell.

Lefebvre, Henri. 1991. *The production of space*. Oxford: Basil Blackwell.

Schrambke, Renate. 2010. Language and space: Traditional dialect geography. I: Peter Auer & Jürgen Erich Schmidt (red.). *Untying the language - body - place connection: A study on linguistic variation and social style in a Copenhagen community of practice*. New York: De Gruyter Mouton, ss. 87-106. van

Leeuwen, Theo. 2004. *Introducing social semiotics*. London: Routledge.

Östman, Jan-Ola. 2017. Lingvistiska dialektlandskap, estetik och språklig självintervention. I: JanOla Östman, Caroline Sandström, Pamela Gustavsson & Lisa Södergård (red.). *Ideologi, identitet, intervention: Nordisk dialektologi 10. Nordica Helsingiensia 48; Dialektforskning 5*. Helsingfors universitet, ss. 429-440.

Kvåle, Gunhild: «Kritisk literacy i norskfaget på ungdomstrinnet»

Det pågående forskningsprosjektet *CritLit – Kritisk literacy i en digital og global tekstverden* har som hovedmål å frambringe ny kunnskap og didaktiske modeller for kritisk literacy i norskfaget på ungdomstrinnet for å ruste elever til å bli kritiske konsumenter og kreative produsenter av digitale tekster. Jeg er deltaker i dette prosjektet, som er ledet av USN og finansiert av NFR (2020-2023), og vil i paperet mitt legge fram noen foreløpige analyser og funn.

Prosjektet er organisert i tre trinn: 1) identifikasjon av eksisterende undervisningspraksiser for kritisk tilnærming til tekst i norskfaget på ungdomstrinnet, 2) utvikling av nye og innovative didaktiske arbeidsmåter og læringsverktøy og 3) utvikling og implementering av ny forskningsbasert kunnskap om kritisk literacy. Paperet vil ta utgangspunkt i material fra steg 2, der vi forskere sammen med norsklærere har utviklet og prøvd ut ulike arbeidsmåter for kritisk tekstarbeid. Det empiriske materialet består av multimodale, digitale sakprosattekster som er egnet for kritisk tekstanalyse, elevtekster i ulike formater, klasseromsobservasjoner samt lærerrefleksjoner og -intervjuer.

Paperet vil være teoretisk forankra i sosialsemiotiske perspektiver på multimodal og digital kommunikasjon (van Leeuwen 2005; Djonov & van Leeuwen 2018; Poulsen, Kvåle & van Leeuwen 2018) samt i kritisk literacy-forskning (f.eks. Vasquez mfl. 2019; Janks 2010). Paperet knytter forbindelser til konferansetemaet «SFL og sosialsemiotikk i møte med lokale og globale utfordringer» ved at det viser hvordan sosialsemiotiske perspektiver kan bidra i arbeidet med å ruste barn og unge til å utvikle kritisk tekstbevissthet i en global, digital og multimodal tekstkultur.

Referanser

- Djonov, E. & van Leeuwen, T. (2018). The power of semiotic software. A critical multimodal perspective. I J. Flowerdew & J. Richardsson (red.): *The Routledge handbook of critical discourse analysis*, s. 566-581. London/New York: Routledge
- Janks, Hilary (2010) *Literacy and power*. Routledge.
- Poulsen, Søren Vigild, Kvåle, Gunhild og van Leeuwen, Theo (2018). Special Issue: Social media as semiotic technologies. *Social Semiotics* 28(5), 593–600.
- van Leeuwen, Theo (2005). *Introducing Social Semiotics*. London: Routledge.
- Vasquez, Vivian, Janks, Hilary, and Comber, Barbara (2019). Critical Literacy as a Way of Being and Doing. *Language Arts* 96(5), 300–311.

Matruglio, Erika: “Subject-specific oracy and dialogic teaching: an SFL-perspective”

This paper proposes disciplinary oracy as a subject requiring further attention. Educational linguistic research has advanced our understanding of subject-specific literacy, however subject-specific oracy has not been researched in a similar manner. Classroom talk is critical for knowledge-building and educational success (Freebody et al., 2008; Macnaught et al., 2013) and is part of the epistemology, or knowledge structure, of subjects (Alexander, 2018; Martin et al., 2010). This makes the study of disciplinary oracy critical to fully understand how educational knowledge might be made accessible to all students equally.

This paper begins with Alexander’s (2020) dialogic teaching principles and uses *mass* (Martin, 2017) and *presence* (Martin & Matruglio, 2013) from SFL to demonstrate some grammatical and discourse strategies used to teach dialogically. Using transcribed classroom data from one senior secondary subject in Australia, it demonstrates linguistically how teacher talk which at first appears largely monologic and teacher-centred is “monologic in form but in its content more dialogic than at first sight it appears” (Alexander, 2019, p. E9).

The pedagogical implications have international significance. Firstly, an understanding of the language involved in teaching dialogically will better enable teachers to consciously and consistently design it. Secondly, results contribute to understanding *disciplinary oracy*, which together with an understanding of disciplinary literacy, helps build a more detailed picture of the nature of particular subjects in the school curriculum. This understanding, in turn, can help make subjects more accessible to students, particularly students from diverse and/or marginalised groupings.

References

- Alexander, R. (2018). Developing dialogic teaching: genesis, process, trial [Article]. *Research Papers in Education*, 33(5), 561-598. <https://doi.org/10.1080/02671522.2018.1481140>
- Alexander, R. (2019). Whose discourse? Dialogic Pedagogy for a post-truth world. *Dialogic Pedagogy: an International Online Journal* 7, E1-E19. <https://doi.org/https://doi.org/10.5195/dpj.2019.268>
- Alexander, R. (2020). *A Dialogic Teaching Companion*. Routledge.
- Freebody, P., Maton, K., & Martin, J. R. (2008). Talk, Text and Knowledge in Cumulative, Integrated Learning: A response to 'intellectual challenge'. *Australian Journal of Language and Literacy*, 31(2), 188-201.
- Macnaught, L., Maton, K., Martin, J. R., & Matruglio, E. (2013). Jointly constructing semantic waves: Implications for teacher training. *Linguistics and Education*, 24(1), 50-63.
- Martin, J. R. (2017). Revisiting field: Specialized knowledge in secondary school science and humanities discourse. *SFL*, 111-148. <https://doi.org/10.7764/onomazein.sfl.05>
- Martin, J. R., Maton, K., & Matruglio, E. (2010). Historical Cosmologies: Epistemology and axiology in Australian Secondary school history discourse. *Revista Signos*, 43(74), 433-463.
- Martin, J. R., & Matruglio, E. (2013). Revisiting mode: context in/dependency in Ancient History classroom discourse. In L. Zhanzi (Ed.), *Studies in Functional Linguistics and Discourse Analysis* (Vol. 5). Higher Education Press.

Myklebust, Siri: «Å finne mening i tilbedelsens rom»

Masteroppgaven som jeg er i gang med å skrive, er en sosialsemiotisk analyse av hellige rom knyttet til de tre abrahamittiske religionene, jødedom, islam og kristendom. Rommene jeg analyserer, er den jødiske synagogen i Oslo, en sunni-muslimsk moske i Skien og en luthersk kirke i Sandnes. I et lokalt og globalt perspektiv har religion en viktig funksjon, både på det individuelle, sosiale og kulturelle plan. Religion er dessverre også årsak til politiske konflikter. Skal en bygge broer mellom mennesker, kan kunnskap om religionenes materialitet være en interessant innfallsvinkel. Problemstillingen min er: Hvilke ideer og hvilken mening kan de semiotiske ressursene i et hellig rom formidle? Arbeidet mitt tar utgangspunkt i Ravelli og McMurtrie (2016) sin sosialsemiotiske teori om meningsskapning i rom. Jeg går særlig inn på de to semiotiske ressursene materialitet og farger. Når det gjelder materialitet, benytter jeg arbeidene til Ledin og Machin (2018) og van Leeuwen (2022). Van Leeuwen (2011 og 2022) blir i tillegg sentral i analysen av fargenes meningspotensiale. Arbeidet mitt inneholder også en sammenligning av ressursene slik de fremstår i de ulike rommene. Jeg har dessverre ikke mange funn å vise til enda, men etter å ha besøkt både kirke og moske, ser jeg allerede interessante forskjeller i de semiotiske ressursene. Ulikhetene er merkbare blant annet i organiseringen av rommene, meningsskapningen i det materielle og ved bruken av farger. Noen av disse funnene ønsker jeg å legge fram og diskutere på konferansen.

Referanseliste:

- Ledin, P. & Machin, D. (2018). *Doing visual analysis from theory to practice*. London: Sage
- Ravelli, L. & Mc Murtrie, R. (2016). *Multimodality in the Built Environment: Spatial Discourse Analysis*. New York: Routledge.
- Van Leeuwen, T. (2011). *The language of the colour, An introduction*. England: Routledge.
- Van Leeuwen, T. (2022). *Multimodality and Identity*. England: Routledge

Rehman, Karin: «Nylända gymnasieungdomers inträde i det svenska historieämnets diskurs»

Syftet med föreliggande studie är att belysa den kunskapsbyggande praktik (Maton 2014) och de språkliga resurser som används (Halliday 1978) när nyanlända ungdomar utvecklar kunskap i historieämnet. Studien ingår i mitt avhandlingsprojekt. Jag har följt undervisning på gymnasiets språkintrödningsprogram där elever studerar för att utveckla både ett andraspråk och ämneskunskap inför fortsatta studier. Denna presentation gäller skriftliga texter som fem elever möter och producerar i en lärares historieundervisning som alltså sker tidigt i elevernas andraspråkutveckling.

Graden av ämnesinnehåll i den kunskapsbyggande praktiken undersöks med avseende på *epistemisk semantisk densitet* i ord och ordgrupper (Maton & Doran 2017a) och *epistemisk kondensering* i sekvenser och passager (Maton & Doran 2017b). Sekvenser motsvarar i huvudsak satser och passager motsvarar satskomplex. Analysen visar hur betydelse kondenseras bland annat genom förstärkning och förbindelse. Därefter undersöks språkliga resurser som används för meningsskapandet. De analyserna är begränsade till ideationell betydelse. Experientellt analyseras transitivitet och logiskt analyseras beroende- och betydelsereationer (Halliday 2014).

De två analytiska ramverken uppmärksammar innehållet på olika sätt och kan tillsammans bidra till bilden av texternas ämnesinnehåll och de språkliga resurser som används för meningsskapande.

Preliminära resultat visar att ämneskunskap kan uttryckas även med vardagliga språkliga resurser och att elever i hög grad använder beroende- och betydelserelationer för att uttrycka sitt kunnande. En tidigare studie visar att studiens lärare uppfattar att ett vardagligt språk fungerar för utveckling av ämneskunskaper när det sker tidigt i språkutvecklingen (Rehman & Juvonen 2022), en utveckling som kan stärka elevers självkänsla och bidra till fortsatt lärande (Cummins 2017).

Referenser

- Cummins, Jim (2017), *Flerspråkiga elever: effektiv undervisning i en utmanande tid*. Stockholm, Natur & Kultur.
- Halliday, M.A.K. (1978), *Language as social semiotics*. London, Edward Arnold Ltd.
- Halliday, M.A.K. (2014), *Halliday's introduction to functional grammar. Revised by Christian M.I.M. Matthiessen*. London, Routledge.
- Maton, Karl (2014), *Knowledge and knowers: towards a realist sociology of education*. London, Routledge.
- Maton, Karl & Doran, Y.J. (2017a), "Semantic density: a translation device for revealing complexity of knowledge practices in discourse. Part 1, wording", *Onomazein*, Número especial LSF y TCL sobre educación y conocimiento: 46–76. <https://doi.org/10.7764/onomazein.ne2.03>
- Maton, Karl & Doran, Y.J. (2017b), "Condensation: a translation device for revealing complexity of knowledge practices in discourse. Part 2, clausing and sequencing", *Onomazein* Número especial LSF y TCL sobre educación y conocimiento: 77–110. <https://doi.org/10.7764/onomazein.ne2.04>
- Rehman, Karin & Juvonen, Päivi (2022), "Att undervisa nyanlända ungdomar för att utveckla både ämneskunskaper och språk— en historielärares värderingar om sitt uppdrag", *HumaNetten*, 48: 168–197. <https://doi.org/10.15626/hn.20224808>

Rustand, Kari Anne: «Norske redningshunders organisasjonsidentiteter. En studie av grafiske og visuelle uttrykk i NHRs stillbilder og video»

Eddy Leonhardsen med hunden Chess. Foto: Marius André Jenssen Stenberg / NRK

I en tid der frivillighetsarbeid i Norge er under press, er det relevant å undersøke hvordan *Norske Redningshunder* (NRH) presenterer sine organisasjonsidentiteter. På Odenses NSFL17 presenterte jeg oppstarten av studien. På årets NSFL18 i Halden er temaet *SFL og sosialsemiotikk i møte med globale og lokale utfordringer*. Frivillighetsarbeid er en utfordring, og jeg er derfor takknemlig for muligheten til å presentere mer av studien i denne sammenhengen. NRHs arbeid ble nylig aktualisert i norske nyheter 02.09., fordi redningshunden Chess og hans hundefører reddet livet til ei jente på 2 år, etter et leirskred i Valsøyfjord i Midt-Norge. *Norske redningshunder* (NFR) ble stiftet i 1956 og er en del av *Frivillige organisasjoners redningsfaglige forum* (FORF). Det er en ideell og humanitær organisasjon som samarbeider med hovedredningsentralene og politiet i Norge. Godkjente hundeførere tilkalles ved redningsaksjoner, og organisasjonens overordnede formål er å redde liv.

I min studie undersøker jeg hvordan Norske Redningshunders organisasjonsidentiteter bæres frem gjennom visuelle stiluttrykk i et utvalg stillbilder og video. Materialet analyseres ved hjelp av et sosialsemiotisk rammeverk (Kress, 2010; Kress & van Leeuwen, 2021; van Leeuwen, 2006, 2008) samt metafor-teori (Lakoff & Johnson, 2003). *Organisasjonsidentiteter* kan her knyttes til engasjement, humanitært og sosialt ansvar, verdier og visse kvaliteter som målbæres og verdsettes i en organisasjon (Ashforth et al., 2008; Berger & Luckmann, 1966; Giddens, 1991). Materialet er hentet fra NRHs offentlige nettside og FB-side, og kan forstås som multimodal sakprosa (Ledin et al., 2019). Mitt anliggende er å studere hvordan organisasjonen meningsbærer sitt virke overfor ulike interessenter som nye hundeførere, mulige kriserammede og øvrige samarbeidspartnere i samfunnet.

Funnene forventes å vise hvordan bruken av *form* og *bevegelse*, stiltrekk som *retning* og *hastighet* og andre grafiske elementer og visuelle metaforer, har meningspotensiale. Implikasjonene av funnene drøftes i lys av multimodale aspekter knyttet til visuell meningsskapning (Kress & van Leeuwen, 2021; Ledin & Machin, 2018).

Referanser

- Ashforth, B. E., Harrison, S. H., & Corley, K. G. (2008). Identification in organizations: An examination of four fundamental questions. *Journal of Management*, 34(3), 325-374.
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (1966). *The Social Construction of Reality. A Treatise in the Sociology of Knowledge*. Doubleday.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity. Self and Society in the Late Modern Age*. Stanford University Press.
- Kress, G. (2010). *Multimodality. A social semiotic approach to contemporary communication*. Routledge.
- Kress, G., & van Leeuwen, T. (2021). *Reading Images. The Grammar of Visual Design* (Third edition ed.). Routledge.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (2003). *Metaphors We Live By* (2. ed.). University of Chicago Press. (1980)
- Ledin, P., Höög, C. N., Tønnesson, J., & Westberg, G. (2019). Den multimodala sakprosan. *Tidsskriftet Sakprosa*, 11(4).
- Ledin, P., & Machin, D. (2018). *Doing visual analysis : from theory to practice*. SAGE.
- van Leeuwen, T. (2006). Towards a Semiotic of Typography. *Information Design Journal*, 14(2), 139-155.
- Van Leeuwen, T. (2008). New forms of writing, new visual competencies. *Visual Studies*, 23(2), 130-135.

Salomonsson, Johanna: «En systemisk-funktionell analys av partikel- og prepositionsverb i svenskan»

SFG har ingen ambition att fungera universellt, och i tillämpningen av teorin på svenskan är det problematiskt att definiera betydelse och funktion hos partikelverb och verb med preposition. Frågan är om partikeln eller prepositionen kan anses fungera som en del av verbgruppen, eller om partikeln i själva verket bär egen omständighetsbetydelse. Och hur är det med prepositionsfrasen – utgör den en egen omständighet, eller är prepositionen betydelsebärande och ska ses som en del av verbgruppen? Ett sådant exempel är den mentala processen *Lisa tänker på taket*. Om *på taket* ses som en omständighet (location; plats) blir det en helt annan betydelse än om *på taket* är fenomenet i satsen. I andra fall kan man också fundera på om *åka hem* är en verbgrupp, eller om *hem* i det fallet snarare är en omständighet, men bunden till verbgruppen *åka*.

I min presentation kommer jag att presentera olika teoretiska möjligheter för att kunna definiera prepositionen eller partikeln som del av verbgruppen, eller eget led i satsen. Genom att relatera formen till funktionen, men också genom att tillämpa den textuella metafunktionen på möjliga satskonstruktioner kan jag visa att det inte är helt solklart att dra gränsen mellan verbgrupp och efterföljande led som omständighet eller deltagare, inte minst beroende på hur de uppfattas konceptuellt. Avslutningsvis visar jag med hjälp av processen *skratta åt* hur den engelska beskrivningen av beteendemässiga processer inte är tillämpbar på svenskan utan kräver en ytterligare deltagarkategori.

Sigsgaard, Anna-Vera Meidell og Ruth Mulvad: «Omstændighederne gemmer på den naturfaglige forståelse»

Sprog i naturfag er ofte set som abstrakt og sværttilgængeligt for elever; og naturfagsundervisningen ser ikke ud til at understøtte elevernes naturfaglige forståelse på trods af de seneste flere års forsøg med at gøre naturfagsdidaktikken mere erfaringsorienteret, problembaseret og engagerende (EMU, 2020; Hjarsen et al., 2020; OECD, 2018). I dette paper sætter vi fokus på naturfagstekster beregnet til undervisning af naturfag på mellemtrinnet (4.-6. klasse), da den faglige kompleksitet og dermed også den sproglige kompleksitet øges på dette alderstrin. Samtidigt ser man ofte et frafald af interesse for naturfag fra elevernes side (OECD, 2018; Sjøberg & Jenkins, 2022).

Med afsæt i en ny bog om sproget i naturfag (Jacobsen & Mulvad, 2022) samt et forsknings- og udviklingsprojekt om at arbejde sprogligt i naturfagsundervisningen, viser vi hvordan den naturfaglige forståelse kan synliggøres vha den transitive ressource *omstændigheder* i skrevne naturfagstekster. Hvordan denne betragtning kan synliggøres for ikke-sprogligt orienteret naturfagslærere eksemplificeres derefter med nedslag fra et igangværende forsknings- og udviklingsprojekt, *Semantiske Bølger og Sprogpædagogiske Snegle*, hvor især forståelsen af de *semantiske bølger* fra Legitimation Code Theory (Maton, 2014) hjælper med at vise hvad der fagligt er på spil.

Henvisninger

- EMU. (2020). *Om Naturvidenskapsstrategien*. <https://emu.dk/grundskole/naturvidenskapsstrategien/den-nationale-naturvidenskapsstrategi/om?b=t5-t1580-t4463>
- Hjarsen, C. F., Martens, A., Ahrensberg, N., Asmussen, M., & Noer, D. B. (2020). *Minoritetsetniske Børn og Unges Motivation, Præferencer og Præstationer inden for Naturfag og Maturfagsvidenskabelige Uddannelser*. https://veluxfoundations.dk/sites/default/files/vllum_fonden_rapport_minoritetsetniske_boern_og_unge_og_naturfag_og_naturvidenskab.pdf
- Jacobsen, G. K., & Mulvad, R. (2022). *Ind i naturfag - Fra tekster til naturfaglig kompetence*. Akademisk Forlag.
- Maton, K. (2014). *Knowledge and Knowers - Towards a realist sociology of education*. Routledge.
- OECD. (2018). *Pisa 2015 - Results in Focus*. <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>
- Sjøberg, S., & Jenkins, E. (2022). PISA: A political project and a research agenda. *Studies in Science Education*, 58(1), 1–14. <https://doi.org/10.1080/03057267.2020.1824473>

Undrum, Linda: «Norrøne guder på Instagram: Identitetskonstruksjon som kritisk tekstarbeid»

I dette innlegget presenteres funn fra en analyse av 31 multimodale tekster laget av ungdomsskoleelever i norskfaget. Studien har forskningsspørsmålet: *Hvordan konstruerer elever identitet gjennom intertekstuelle referanser i kritisk tilnærming til Instagram-tekster?*

Studien er del av forskningsprosjekt Critical Literacy in a Digital and Global Textual World (www.usn.no/critlit). CritLit er en intervensjonsstudie i flere steg, hvor undervisningsmetoder og læringsressurser for kritisk literacy i ungdomsskolen utforskes.

Tekstene i denne studien er laget av 13-14 år gamle elever ved en skole som deltar i forskningsprosjektet. Elevene fikk i oppgave å forestille seg hvordan norrøne guder ville ha fremstilt seg selv på Instagram, og å skape tenkte Instagram-innlegg publisert av gudene. Målet med oppgaven var å øke elevenes bevissthet omkring selvframstilling i sosiale medier.

I vårt digitale samfunn er det en avgjørende kompetanse å forstå hvordan tekster er konstruert for å påvirke oss (Mills, 2015). Tidligere studier viser at ungdom i Norge møter en rekke utfordringer når det gjelder å vurdere tekster i digitale medier kritisk og analytisk (Blikstad-Balas & Foldvik, 2017; Undrum & Veum, 2018; Weyergang & Frønes, 2020). Ifølge literacy-forskere kan det å konstruere ulike identiteter i tekstarbeid hjelpe elever til å gjenkjenne diskursene de selv er del av (Janks et al., 2014).

Analysen viser at i de komplekse multimodale tekstene konstruerer elevene identitet gjennom intertekstuelle referanser som viser til to kontekster på samme tid – både til norrøn mytologi og til nåtidskultur. I lys av funnene vil vi diskutere hvordan identitetskonstruksjon kan brukes som en metode for kritisk tekstarbeid i klasserommet.

Bibliografi

- Blikstad-Balas, M., & Foldvik, M. C. (2017). Kritisk literacy i norskfaget—Hva legger elever vekt på når de vurderer tekster fra internett? *Norsk læreren*, 4, 28–39. https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/59766/Norskl%25C3%25A6raren4.2017_Blikstad-BalasFoldvik.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Janks, H., Dixon, K., Ferreira, A., Granville, S., & Newfield, D. (2014). *Doing Critical Literacy*. Taylor & Francis Ltd.
- Mills, K. A. (2015). *Literacy theories for the digital age. Social, critical, multimodal, spatial, material and sensory lenses*. Multilingual matters. <https://doi.org/10.21832/9781783094639>
- Undrum, L. V. M., & Veum, A. (2018). Kritisk literacy i den digitale delingskulturen: Unges selvframstilling i og selvrefleksjon over kommunikasjon i sosiale medier. *101 litteraturredidaktiske grep : om å arbeide med skjønnlitteratur og sakprosa*, 133–151.
- Weyergang, C., & Frønes, T. S. (2020). Å lese kritisk: Elevers vurderinger av teksters troverdighet og pålitelighet | Like muligheter til god leseforståelse? I T. S. Frønes & F. Jensen (Red.), *Like muligheter til god leseforståelse?* (s. 166–195). <https://www.idunn.no/doi/pdf/10.18261/9788215040066-2020-07>